

ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

Ο Δημ. Π. Ταγκοπούλος με το Σπύρο Άλμπέρτη στα Καλιὰ Γραφεία τοῦ «Νουμά», στὴν οδὸ Οἰκονόμου 4, τὸ καλοκαίρι τοῦ 1905.

ΡΕΑΛΙΣΜΟΣ

Λύβασα κάτι διηγήματα πού ὁ συγγραφέας του τὰ χαρακτηρίζει ὡς ρεαλιστικά. Δυστυχῶς ρεαλιστικά δὲν εἶναι, καὶ ὁ νεαρός πού τὰ γράφει ἔχει παρανοήσει οὐκ ἐπιτότητα τὸ ρεαλισμό.

Γιατὶ ρεαλισμός δὲν εἶναι νὰ παρουσιάζει θεόγυμνες ὄλες τίς βρωμιές τῆς ζωῆς—καὶ μὲ βρώμικα λόγια μάλιστα. Οὔτε νὰ μ' ἀναγκάζει μόλις διαβάσω δυὸ τρεῖς σελίδες τοῦ βιβλίου σου, νὰν τὸ πετάω μ' ἀηδία καὶ νάνατινάζουμαι σὰ νὰ περνῶ ἀπὸ βόθρο ἀνοιχτό. Οὔτε πάλι ἡ κοπρολαλιά εἶναι τέχνη.

Κι ὡστόσο ὁ νεαρός ποιῆγραφε αὐτὸ τὸ βιβλίο, τὰ παίρνει ὅλ' αὐτὰ, φαίνεται, γιὰ τέχνη. Τὸ λιπηρὸ μάλιστα εἶναι πὸς ἔχει ζήσει ἀρκετὰ χρόνια στὴν Εὐρώπη καὶ ἔχει διαβάσει κι ἀρκετὰ βιβλία—τὸ ξάρω πολὺ καλὰ αὐτὸ—καὶ ρεαλιστικά τὰ περισσότερα. Θάξῃ βέβαια διαβάσει καὶ τὴ «Γῆ» τοῦ Ζολᾶ—δὲ γίνεται. Καὶ θὰ θυμᾶται κάποια μονόμαχ'α, ἐκεῖ μέσα, τοῦ Ἰσουχριστοῦ καὶ τοῦ γεροπατέρα του, πού λαβαίνει μέρος σ' αὐτὴν καὶ ἡ μικρὴ ἀλανιάρικα, ἡ Κουκούτσα. Οἱ σελίδες αὐτὲς εἶναι ἀπὸ τίς πρὸ ρεαλιστικῆς, καὶ ἀπὸ τίς πρὸ βρωμικῆς, καὶ ὁμως τίς ἔχει γράψει ὁ Ζολᾶ μὲ τόση μα-στορία πού ἀντὶ νὰ ηὐδιάσει, ἅμα τίς διαβάζεις, τὸ ἐναντίο, ἐνθουσιάζεσαι καὶ τίς διαβίξεις δυὸ καὶ τρεῖς φορές.

Προχτὲς ἀκόμα τὸ «Ἔθνος» δημοσίευσεν τραγούδι τοῦ Πορτογάλου ποιητῆ Gil. Ἀνίμεσσα σ' αὐτὰ ὑπάρχει καὶ κάποιο τετράστιχο γιὰ τίς «τέτιες», ὅπως λέει κάποιος φίλος μου τίς «χαμένες γυναῖκες» τοῦ Gil—τὸ ἀκόλουθο :

Τὴν ἴδια τύχην ἔχουμε καὶ οἱ δυὸ,
Βρύση, μὲ τὸ νερὸ πού τραγουδάει :
Ὅποιος διψᾷ, σταματᾷ μὴ στιγμὴ
μὰ ὅποιος δὲ διψᾷ, μᾶς προσπερνᾷ.

Ἄς τοὺς πῆ τοὺς τέσσερες αὐτοὺς ρεαλιστικώτατους στίχους μὲ λόγια βρώμικα, σὲ στίχους ἢ σὲ πρόζα, ἄς τοὺς ἀπλώσῃ σὲ διήγημα ἢ σὲ ρομάντζο, ἢ σὲ δράμα, ἕνας ἀδέξιος στιχοπλόκος ἢ πέζογράφος, καὶ ἀμέσως θὰ τὸν ἀρπάξῃ

ἀπὸ τὸ γακῶ ὁ εἰσαγγελέας. Ὁ Πορτογάλλος ὁμως ποιητῆς, ἐπειδὴ εἶναι ποιητῆς, σκεπάζει τὴ γδύμνια τῆς οὐσίας μὲ τέτοιο ἀριστοτεχνικὸ ὑφασμένο πέπλο, πού ἔμπορεῖ ἔτσι τὴ ρεαλιστικὴ αὐτὴ γδύμνια νὰ τὴν κοιτάξῃ, χωρὶς νὰ κοκκινίσῃ, καὶ ἢ πρὸ ντροπαλῆ παρθένου.

Ἔτσι ὁ ρεαλισμός στα χέρια ἐνὸς ἀληθινοῦ τεχνίτη γίνεται εὐγενικὸ ὄντικὸ Τέχνης, ἐνῶ στ' ἀδέξια χέρια ἐνὸς ἀτζαμῆ μεταμορφώνεται σὲ κάρβουνο ἀναμμένο καὶ τοῦ τὰ κατακαίει.

(Ἀπὸ τίς «Ἱερεμιάδες»)

ΔΗΜ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

Λάμπει ἡ θάλασσα πλατιά
καὶ θαμπώνει τὴ ματιὰ.
Τὰ στρωτὰ χαλίκια ἀσπρίζουν.
Κάπου κυματάκια ἀριά
νανουρίζουν τὴ στεριά
καὶ ὄλο ἀφρίζουν.

Κυματάκια ἄλλα περνοῦν.
Μαῦρες πέτρες τριγυροῦν
τάγοτιζίδα τὰ φύκια.
Καὶ στὴν ἀμμουνδιὰ συρτὰ
φροσκοβάφονται γυρτὰ
δυὸ καίκια.

Ἄπ' τὸ πέλαγο χυτὴ
πλέει βαρκούλα φτωγὴ
καὶ ἀσημόψαρα γεμάτη.
Δ' ἄχτυα τραβήξῃ βαριά.
Ἄ, καὶ φτάνει στὴ στεριά
μὲ τὸ μπάτη.

Γλῆροι ἀφροὺς ἀπ' τὰ φτερά
ξετινάξουν μὲ χαρὰ
καὶ εἶν' τὰ γέρι μυροβόλο.
Καὶ παιδάκια ἕνα σωρὸ
σβέλτα πέφτουν στὸ νερὸ
ἀπ' τὸ μῶλο.

(Ἀπὸ τὴ βραβεμένη στὸ «Φιλαδέλφειο 1929»
συλλογὴ «Ὁ Τραγουδιστὴς τῶν Παιδιῶν».)

ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ